

**UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE DRET I ECONOMIA**

CURS ACADÈMIC 2005 - 2006

ENSENYAMENT: DRET

ASSIGNATURA: TEORIA DEL DRET

PROFESSOR/A: HECTOR CLAUDIO SILVEIRA GORSKI

CURS: 1R

QUADRIMESTRE: 1R

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: TRONCAL

1. L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

2. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Els objectius principals de l'assignatura són els quatre següents:

- a) introduir l'estudiant en una anàlisi jurídica fonamental per adquirir un domini del llenguatge comú a totes les branques del dret
- b) familiaritzar-lo amb els materials culturals bàsics que contribueixen a la configuració del dret i el poder polític de la societat contemporània.
- c) subministrar els coneixements bàsics sobre:
 - i. el concepte de dret i les seves relacions amb la moral i la política.
 - ii. les nocions de norma jurídica i sistema jurídic
 - iii. interpretació, aplicació del dret i argumentació jurídica.
- d) fomentar l'aprenentatge autònom de l'estudiant plantejant-li temes d'estudi i debatibles

3. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura Teoria del dret està concebuda com una introducció a la comprensió per una banda, del paper del dret en la moderna societat occidental i, per l'altre, dels conceptes jurídics bàsics i del vocabulari necessari per al coneixement jurídic. L'assignatura busca subministrar els instruments i els fonaments imprescindibles per adquirir una visió crítica sobre el dret i el seu marc socio-polític.

4. CONTINGUTS

TEMARI

PRIMERA PART
PROPEDEUTICA

1. L'aprenentatge del dret

Aprenentatge de manteniment i aprenentatge innovador. El juriste en la societat contemporànea. L'assignatura "Teoria del dret".

2. Fonaments del coneixement

Saber pràctic, saber tècnic i saber teoric. El saber científic i la reflexió filosòfica. El saber científic formal i el saber científic material. Descriure, explicar, valorar. Demostrar, provar, argumentar. Veritat, versemblança i plausibilitat. Saber i ideologia. Naturalesa del saber jurídic.

3. Relacions socials i relacions jurídiques

Ubi societas, ibi ius? Grups sense governants i comunitats primitives. Hipòtesi sobre l'origen del dret i el poder polític. Estructures socials i tipus de poder. Classes de coerció i institucionalització dels poders socials.

4. Dret, moral i usos socials.

Relacions entre el dret i la moral. Normes jurídiques i normes morals. La costum jurídica i l'us social. El dret com a tècnica de domini social. La ambigüetat funcional del dret.

5. Usos de la paraula dret

Paraules i conceptes. Ambigüetat i vaguetat del dret. Usos jurídics de la paraula dret: subjectiu, objectiu, axiològic. Dret objectiu, dret subjectiu i justícia. El dret com saber jurídic. Nivells del llenguatge: llenguatge objecte i metallenguatge. Dret public i dret privat.

SEGONA PART

DRET I NORMES

6. Elements d'anàlisi formal de les normes

El dret como llenguatge. Descriure o enunciar i prescriure. Prescripcions i regles. Formulacions prescriptives. Proposicions normatives: concepte i elements. Els conceptes d'omissió i de norma permissiva. Relacions entre normes.

7. Normes jurídiques

Autoritat i sancions jurídiques. Atributs formals i materials de les normes jurídiques. Atributs que expressen relacions formals: validez, vigència i aplicabilitat jurídica. Atributs que expressen relacions materials : eficàcia i efectivitat de les normes jurídiques. Tipus de normes jurídiques. Conceptes derivats de normes jurídiques.

8. L'ordenament jurídic.

Criteris organitzatius de l'ordenament jurídic: jerarquia, especialitat i temporalitat. Antinòmies i llacunes. Heterointegració de l'ordenament jurídic. Fons de producció jurídica.

9. L'hermenèutica jurídica

La motivació de les decisions judicials. La problemàtica de la reconstrucció dels fets. La selecció de la normativa aplicable i la seva interpretació. Argumentació jurídica e interpretació. La justificació dels casos difícils. Regles i criteris d'interpretació.

TERCERA PART LA CONSTRUCCIÓ JURIDICOPOLÍTICA DE LA MODERNITAT

10. Introducció: materials jurídics premoderns

El procés de democratització d'Atenes i el dubte sobre la llei. Característiques generals del dret romà i diferenciació respecte del dret modern. El cristianisme i la seva influència a la cultura jurídica. La societat feudal i els conceptes escolàstics de llei divina, llei natural, llei positiva. Feudalisme, absolutisme i orígens de la societat mercantil.

11. La teoria política moderna

Surgiment de la societat moderna. Del feudalisme a la societat moderna. La llum de la raó i l'ambigüitat de la tecnologia. Elements del relat polític modern: individu, estat de naturalesa, les dues "esferes", la sobirania, els ciutadans i els seus drets polítics, el "poble" i el pacte polític hipotètic, la "voluntat general" i la "representació".

12. El dret modern i l'Estat del capitalisme concurrencial

Trets de l'Estat del capitalisme concurrencial. El sistema representatiu, l'organització i les funcions de l'Estat modern. La construcció del dret modern. El paradigma del dret formal: "ordre públic" i autonomia normativa dels subjectes privats. La llei codificada. El sistema de tribunals. La lluita contra les immunitats del poder. La idea d'Estat de dret. El positivisme jurídic.

13. El dret intervencionista i assistencial i la seva crisi.

Transformacions econòmiques i socials de la societat de masses. L'Estat intervencionista. El dret intervencionista i assistencial. El paradigma del dret material. Drets i interessos. Els drets socials. La crisi del model keynesià. Sobirania difusa i estat obert. El paradigma del dret procedimental. Desregulació i pluralisme jurídic.

5. ACTIVITATS QUE ES DESENVOLUPARAN EN L'ASSIGNATURA

A) Classes pràctiques.

El grup de classes teòriques es subdividirà en grups de pràctiques de 8-10 persones (segons el nombre d'estudiants i les possibilitats docents) per analitzar temes específics que després seran presentats a la classe per el seu anàlisi i debat. Aquestes classes representen unes 8-10 hores lectives. El treball dels alumnes tindrà un seguiment i una orientació presencial i virtual per part del professor.

Els temes proposats per aquest curs son :

- a) El dret davant el fenomen de la multiculturalitat
- b) El dret davant la crisi de l'estat contemporani i la mundialització
- c) El dret davant l'ingenieria genètica.

B) Realització de treballs i estudis

Els estudiants hauràn de realitzar un treball o estudi específic sobre alguns dels temes proposats per les classes pràctiques sota la direcció de professor.

6. TEMPORALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

Setmana 24 d'octubre: inici de les classes pràctiques
Setmana 14 de novembre: prova de control no eliminatòria
Entrega de treballs: fins el 21 de desembre

7. AVALUACIÓ

A l'examen final l'estudiant haurà de respondre a preguntes amb respostes múltiples i entre quatre i cinc preguntes sobre qualsevol dels temes del programa de classes teòriques i pràctiques realitzades. El nombre de preguntes plantejades serà superior al nombre de qüestions que l'alumne haurà de respondre, la qual cosa li permetrà una certa opció entre els temes.

L'avaluació global es realitzarà a partir de les notes obtingudes en l'examen final (55% nota global), en la prova de control (20%), en les classes pràctiques (15%) i el treball realitzat (10%).

Per superar l'assignatura serà necessari haber obtingut, almenys, quatre punts sobre deu a l'examen final i haber realitzat el treball.

8. MATERIALS

Al llarg del curs el professor indicarà la bibliografia bàsica i complementària per a cadascuns dels temes.

Bibliografia bàsica (s'indicarà a cada tema)

M. Atienza, *El sentido del derecho*, Ariel, Barcelona, 2001.

J.R Capella, *Elementos de análisis jurídico*, Trotta, Madrid, 1999.

J.R. Capella, *Fruta prohibida*, Trotta, Madrid, 1999.

J.J. Moreso y J.M. Vilajosana, *Introducción a la teoría del derecho*, Marcial Pons, Barcelona, 2004.

A.E Pérez Luño: *Teoría del Derecho*, Tecnos, Madrid 1997.

Bibliografia complementaria

AA.VV, *En el límite de los derechos*, EUB, 1996.

M. Atienza, *Tras la justicia*, Ariel, Barcelona, 1993.

P. Barcellona, *El individualismo propietario*, Trotta, Madrid, 1996.

H. Kelsen, *¿Qué es justicia?*, Ariel, Barcelona, 1991.

A. Latorre, *Introducción al derecho*, Barcelona, Ariel, 1976.

H. Silveira, *El modelo político italiano. Un laboratorio: de la tercera vía a la globalización*, Eub, Barcelona, 1998

H. Silveira, *Identidades comunitarias y democracia*, Trotta, 2000.
V. Méndez y H. Silveira, *Bioètica i dret*, Ediuoc, Barcelona 2005.